

дозволить забезпечити сталий розвиток і довгострокову конкурентоспроможність національної економіки.

Перелік використаних джерел:

1. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. New York: Harper & Row, 1985.
2. OECD. Innovation Strategy for a Knowledge-Based Economy. OECD Publishing, 2021.
3. Кирич Н. В. Управління інноваційним розвитком підприємств у сучасних умовах. Тернопіль: ТНТУ, 2022.

УДК 336.717:004

Задирайко Уляна

студентка групи ПФМЗ-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ З ІНТЕГРАЦІЄЮ ESG-ФАКТОРІВ ТА ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Антикризове управління ліквідністю банку поступово виходить за межі класичних фінансових підходів і набуває інтегрованого характеру, поєднуючи цифрову аналітику, ESG-фактори та регуляторні вимоги.

Для українських банків така трансформація має особливе значення: війна, коливання довіри вкладників, зміни в портфелях кредитування й доступі до міжнародного фінансування створюють постійну загрозу дефіциту ліквідності. Відповідно, сучасна модель антикризового реагування має не лише концентруватися на відновленні платоспроможності, але й працювати на випередження – виявляти структурні ризики, формувати репутаційну стійкість і забезпечувати прозорість для інвесторів та партнерів. Саме тому інтеграція ESG-аналітики і цифрових інструментів у систему управління ліквідністю стає стратегічною вимогою для банків, які прагнуть залишатися конкурентними на європейському фінансовому ринку.

ESG-підхід створює нову логіку ризик-менеджменту. Якщо раніше ліквідність залежала переважно від структури балансу, обсягу зобов'язань та доступу до ринку міжбанку, то тепер на неї впливають нефінансові чинники.

Екологічні ризики, наприклад, здатні знижувати платоспроможність позичальників у сільськогосподарському чи енергетичному секторі. Соціальні аспекти – від трудових конфліктів до локальних протестів – можуть збільшувати відтік депозитів у конкретних регіонах, формувати репутаційні втрати та ускладнювати залучення капіталу.

Виміри корпоративного управління (прозорість рішень, антикорупційні практики, захист прав акціонерів) визначають доступ банку до міжнародних фінансових інститутів. Банки, які ігнорують ESG-компонент, отримують коротшу лінію довіри, а це саме по собі є джерелом ліквіднісних шоків. Тому розширення стрес-тестів ліквідності на події екологічного та соціального характеру стає логічним кроком для формування «сценаріїв стійкості».

Цифровізація – друга ключова складова нової моделі. У традиційній логіці ліквідність контролюють через статичні звіти, які формуються із затримкою. Це означає, що управлінські рішення часто ухвалюються постфактум, коли ризик уже реалізовано. Запровадження цифрових платформ моніторингу дозволяє працювати з живими даними: транзакційні потоки, зміни в поведінці клієнтів, короткі шоки на міжбанківському ринку та валютних операціях стають видимими миттєво. Системи раннього попередження можуть формувати сигнали про критичні відхилення за лімітами ліквідності, ALM-гепами, концентрацією депозитної бази, обсягами обов'язкових резервів або зміною ринкових ставок. Це дає змогу не лише реагувати швидко, а й робити управління ліквідністю превентивним, автоматизованим і менше залежним від людського фактора.

Поєднання цифрових інструментів і ESG забезпечує принципово нову якість аналітики. Алгоритми з елементами машинного навчання можуть виявляти кліматичні, репутаційні чи соціальні ризики в портфелях кредитування й інвестицій, порівнюючи поведінку клієнтів із галузевими патернами. Банк здатен завчасно прогнозувати зниження грошових потоків у секторі, що постраждав від посухи або екологічних обмежень, або моделювати ризики втрати ліквідності в регіоні зі зростаючою соціальною нестабільністю. Такі інструменти роблять ліквідність не лише фінансовою категорією, а комплексним показником сталості бізнесу і довіри клієнтів.

Один із найбільш переконливих аргументів щодо ефективності поєднання цифрових інструментів і сталого фінансового управління подано в дослідженні [1]. Автори на основі аналізу європейських банків доводять, що установи, які впроваджують ESG-метрики в оцінку ліквідності та ризиків, демонструють нижчу волатильність у періоди ринкового стресу. Додатково зазначається, що цифрові системи моніторингу ліквідності зменшують часовий лаг між появою ризику та управлінською реакцією, що значно підвищує здатність банку уникати кризових розривів. Таким чином, взаємодоповнення технологічних рішень та стійких підходів до ризик-менеджменту створює довгостроковий захисний механізм для банківської системи.

Антикризове управління потребує й організаційної адаптації. План дій у період кризи має містити не шаблонні реакції, а деталізовані алгоритми, розбиті за глибиною стресу: нормалізаційний, перехідний та екстрений рівні. У першому випадку достатньо корекції короткострокових позицій та оптимізації ALM. У другому – залучення зовнішніх ліній ліквідності, продаж частини ліквідних активів та активізація інструментів внутрішнього перекредитування. В екстреному сценарії важливо забезпечити комунікаційну стратегію з ринком, регулятором, вкладниками та міжнародними партнерами, оскільки психологічна складова кризи часто впливає на ліквідність сильніше, ніж економічна.

У результаті банк отримує дворівневу стійкість: технічну, завдяки цифровим системам контролю, і стратегічну – завдяки ESG, що знижує глибину можливих шоків. Такий підхід відповідає практикам європейського ринку та вимогам інституційних інвесторів, які дедалі частіше оцінюють банки не лише за балансом, а й за етичними та управлінськими стандартами. Для української банківської системи інтеграція цифрових інструментів та ESG є не просто модернізацією, а умовою довгострокового доступу до міжнародного фінансування та гарантією стійкості проти криз.

Перелік використаних джерел:

1. Liu, J., & Xie, J. (2024). *The effect of ESG performance on bank liquidity risk*. Sustainability, 16(12), Pp. 4927. URL: <https://doi.org/10.3390/su16124927>

УДК 336

Кулик Анастасія

студентка групи ПП-11

Тернопільський національний університет імені Івана Пулюя

Науковий керівник: Маркович Ірина Богданівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасна економіка України перебуває у стані постійних змін і викликів, спричинених як глобальними процесами, так і внутрішніми трансформаціями. В умовах європейської інтелігенції, цифровізації та зростаючої конкуренції на міжнародних ринках саме молодь стає ключовим ресурсом формування конкурентоспроможної економіки. Молоде покоління